עין משפם

נר מצוה א א מיי׳ פ״א מהל׳

עשין מח טוש"ע אה"ע סי

כו סעי׳ ד:

סמג שם טוש"ע אה"ע

ג מיי׳ פ״ג מהל׳ טוען ונטען הל״א סמג עשין

קעי' י: מיי' פ"א מהלכות

מי כו סעי א:

לה טוש"ע אה"ע סי' כו

יבוס הל"א ופ"ב שס הלכה ג סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי קסו

:ן

ה (מיי׳ שם פ״א הלכה ב טוש״ע שם סי׳ קע סעיף

:[3י

תורה אור השלם

1. כי יקח איש אשה

יבעלה והיה אם לא

תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיוֹ כִּי מְצְא

בה ערות דבר וכתב לה

ַספֶּר בְּרִיתֻת וְנְתַן בְּיָדָה וְשִׁלְּחָה מִבֵּיתו:

ל) עדיות פ"ד מ"ז בכורות ח) עדיות פ"ד מ"ו בכורות
נ:, כ) כ"מ נה. [לקמן
יל:], ג) [לקמן ג. יל:],
ד) [ע"ב], ס) [לקמן ע
ע"ל], ו) [בכש"י ר"ף
נוסף: ונוסן לה ולוומר כן], ז) [בדפו״ר וברש״ל: לבעלה], ח) [ברש״י רי״ף: וליטמא לה אם הוא כהן], ט) נשם נוסף: ולהלריכהגט למאמרו וחלילה לזיקחו אם רולה לפוטרהן, י) נושם ד"ה בתולה], ל) [דברים כד], () [כתובות ב ע"א], [ביכורים פ"ב מ"ו], וושם ל"ה שבעתו. [וע"ע תוס' ע"ז ב. לפני], ע) [ויקרא ובמלבל יחו. כהן, פ לין, פי [בנול בו ינון, ל) [ויקרא כו. ועי' סנהדרין טו ע"א], ק) [עי' תוס' שבת קכח ע"א ד"ה ונתן], ר) [שמות כא], ש) [נ"ל מכ"ה], ח) [נ"ל חימנין (רש"ש, ע"ש)], ה) [לקמן ג ע"ה], כ) [ל"ל גט רש"ש], ג) [לקמן יד:], בל כל פון שי [לקמן כב:], ד) [לקמן כב:], ד) [בעמוד ב], ו) [ל"ל ובבילה. (יעב"ץ)],

מוסף תוספות א. דכתיב בקרא (שמות כא) כי תקנה עבד עברי. תוס' ריש כתונות. ב. דאם נתקדשה בפחות מדינר הויא לב״ה אשת איש ולב״ש פנויה. תוס׳ לקמן יא.: ומת הראשון. תוס' הראש. ד ור"ה לקולא שב״ה אומרים שקדושי השני אינם קידושין וב"ש אומרים קידושין. עס. ה. אלא לענין קידושי הראשון. עס. ו. ובפרוטה ל"ל פרוטה בשוה בפרוטה עצמה. מוס' הלח"ם, ז. וא"ת שוה בפווטה עצמה. הרא"ש, ז. וא"ת כסף בכלל כסף י בסן בביי כסן יינא דהא וכו'. לשנ"ל (ועי' מהרש"ל). ח. בפדיון ט. בתום׳ הרח״ש בנ״ח. וכן הקדש נמי דכתיב ונתן הכסף וקם לו ותנן. י. ויסף חמישית כלל כסף פרט והיה לו חזר וכלל. מוס׳ ב"מ נד. וכן תוס׳ פסחים לה: ר. דרבי ביה מי בכל דוכתא דכתיב ביה כסף. תוס' הרח"ש. ל. נר"ן מפרש. סד"א כיון דאי פרע ליה בקרקע צריך לפורעו ממיטב כי פרע ליה במטלטלין נמי שיהא צריך לפרעו ממיטב מטלטלין דהיינו מעות. מ. נתוק' הלא"ש. ווימנין דויילי איסרי וזימניז דיקירי. (ועי' לש"ש ועלמות יוסף). נ. מיותרת. תוס' טוך. ס. גבי האיש הונה. מוס' הרח"ש. אלא רעיקר קיחה שבכסף קנין הוא. לשנ"ל. ע. כיון הקונטרס מה שייך לאתויי ג״ש. תוס׳ טוך. פ. בתוס׳ הרח"ש כתוב. אינו חושש אלא למצוא לשון קיחה לג״ש. צ. ובכמה חייבי כריתות כתיב קיחה.

תוק' הרא"ש.

האשה נקנים. לבעלה: בשלש דרכים. כדמפרש ואזיל. והאי שלש לשון נקבה הוא ובגמראדי בעי אמאי תנא לשון

נקבה: וקונה את עלמה בשתי דרכים גרסי׳: וקונה את עלמה. להיות ברשותה להנשא לאחר: בכסף ובשער. מפרש בברייתא

בגמ' (לקמן ד' ה:) נותן לה כסף או שוה כסף ואומר לה הרי את מקודשת לי ס שטר כותב לה על הנייר אע"פ שאינו שוה פרוטה הרי את מקודשת "לי ביאה בא עליה ואמר התקדשי לי בביאה זו וכולהו יליף מקראי. טעמא דב"ש מפרש בגמ' (דף יא.): פרוטה. של נחשת: אימר האיטלקי. של כסף ודמיו שמנה פרוטות: היבמה נקנית. ש ליבם: בביאה. להיות כאשתו לכל דבר שאם בא לגרשה אח"כ אינה לריכה הימנו חלילה אלא גט. אבל שטר וכסף אין מועילין בה מן התורה אלא מדרבנן דמקון דמהני בה מאמר כדאמרי׳ ביבמות (דף נ.) אבל אינו גומר בה להיות יורשה יי ומיטמא לה ולא לפוטרה מן החלילה אלא לפוסלה על שחר חחיוש: גבו׳ ומחי שנה התם. בפרק שני (לקמן דף מא.) דתנא האיש מקדש בו ובשלוחו ניתני הכא החשה מתקדשת: משום דקבעי למיסני כסף. בהני קנינין ואמרינן לקמן (דף ד:) כסף מנלן דנקנית בו ומפרשינן דגמרינן קיחה קיחה משדה עפרון דאיקרי קנין הלכך תנא הכא קנין: ו**נסף מנלו**. לאו הכא קא בעי לה אלא לקמן (ד' ג:) והכא האי מתרץ

נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים "נקנית בכסף בשטר ובביאה בכסף איקרי קנין דכתיב יהשדה אשר קנה אברהם

שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר ובית הלל אומרים סיבפרומה ובשוה פרומה יוכמה היא פרומה אחד משמנה באימר האימלקי וקונה את עצמה בגם ובמיתת הבעל יהיבמה נקנית בביאה וקונה את עצמה הבחליצה ובמיתת היבם: **גכו'** האשה נקנית מאי שנא הכא דתני האשה נקנית ומ"ש התם דתני האיש מקדש משום דקא בעי למיתני כסף וכסף מנ"ל יגמר קיחה קיחה משרה עפרון כתיב הכא יכי יקח איש אשה וכתיב התם בתתי כסף השדה קח ממני וקיחה

(יומא ד׳ ב. 0) בשבעה דרכים בודקין את הזב (זבין פ"ב מ"ב) בג' דברים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים קאמר לה לכולא מילתא משום דקא בעי למיתני כסף וכסף מנלן ילפינן (גיטין ד' ט.) ב"ש אומרים בדינר. נמס' עדיות (פ"ד מ"ז) ליה לקמן (דף ד:) מקיחה וקיחה לשון קנין הוא הילכך תני האשה נקנית: תני ליה גבי קולי ב"ש וחומרי ב"הב ואע"ג דאי קבלה קדושין מאחרג וניתני

הוו צ״ש לחומראד מיהו לאו להכי מיתשילה כדאמרינן ביומא (דף פ:) כי אמשיל לענין עוג מלך הבשן: בפרובה ובשוה פרובה. מימה דלא הוה ליה למיתני אלא בשוה פרוטה כדתנן בהוהב (ב"ת ד' נה.) חמשה פרוטות הן ההודאה בשוה פרוטה והאשה מתקדשת בשוה פרוטה וי"ל משום דתנא כאן בכסף מפרש באיזה כסף דינר לב"ש ופרוטה לב"ה ולפי שלא נטעה לומר כסף דוקא ולא שוה כסף כדיליף קיחה קיחה משדה עפרון דכתיב ביה כסף מפרש שוה כסף וא״ת ומנא לן דשוה כסף ככסף™ דהא לקמן (דף מז.) מיבעי ליה קרא גבי עבדי ש שיב לרבות שוה כסף ככסף ופדיון הבן דכתיב ביה 🕫 כסף ואמר לקמן (דף ה.) דרב כהנא שקל סודרא בפדיון הבן ומנא לן דשוה כסף ככסף ומיהו™ בפרק קמא דשבועות (דף ד:) דריש כלל ופרט וכלל אבל גבי ערכין דכתיב ביה ט כסף והקדש נמי דתכן ש' (ערכין דף פה) גבי המתקדיש שדהו שהקדש נפדה בכסף ובשוה כסף מנלן דשוה כסף ככסף מיהו בהקדשות נמי אפשר דדרשינן כלל ופרט וכלל" דהה אין הקדש נפדה בקרקע כדאמרינן בהזהב (ב"מ דף נד.) הרי אמרו אין הקדש מתחלל ע"ג קרקע דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו⊅ ולקמן (דף ה.) נמי אמרינן דאין פודין הקדש ומעשר שני בשטר אבל גבי קדושין וערכין מנלן דשוה כסף ככסף וי"ל דילפינן מע"ע⊂ וא"מ והא גבי נזיקין נמי כתב קרא י) כסף ישיב לבעליו ודרשינן בפ"ק דב"ק (דף 1.) ישיב לרבות שוה כסף ככסף וא"כ הוו מיקין ועבד עברי שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין ויש לומר דתרוייהו לריכי דאי כתב עבד גרידא לא מלי למילף מיקין מיניה לפי שמלינו שהקפיד הכתוב לענין מיטב וסד"א נמי כסף דוקא ולא שויול להכי איצטריך כסף ישיב גבי נזיקין וגבי ע"ע איצטריך נמי קרא דלא מצי יליף מנזיקין דהוה אמינא עבד דומיא דנזיקין ואם מיקני בקרקע ליבעי מיטב לכך איצטריך תרוייהו אי נמי י"ל אי כתב בעבד הוה אמינא דדין הוא שנקל עליו דיכול לפדוח עצמו אפי' בשוה כסף כדי שלא יטמע בין העובדי כוכבים אבל גבי נזיקין דלא שייך למימר כך לא אמרי הכי ואי כתב בנזיקין גרידא לא מצי למילף עבד מיניה דס"ד דלא יהיה שוה כסף ככסף בעבד לפי שגם הוא גרם לו לימכר על שנשא ונתן בפירות שביעית וכר׳ יוסי בר׳ חנינא דלקתן (ד׳ כ.) וס"ד דנחמיר עליו לומר דוקא כסף ולא שויו והא דאילטריך קרא לפדיון הבן והקדש דשוה כסף ככסף ולא יליף מנזיקין וע"ע לפי שבא למעט קרקעות ושטרות שאין פודין בהן בכור אדם והקדשות: לכלה היא פרושה. הא דלא מפרש כמה הוא דינר משום דדינר היו יודעין כמה היה שהוא אחד ש מכ"ד בדינר של זהב כדאמריט בריש הזהב (ב"מ ד' מד:) אבל פרוטה איכא פלוגחא בגמרא לקמן (דף יב.) 🗣 זימנין דויילי וזימנין דייקרי ועוד

דדברי ב״ה דקי״ל כוותיה איבעי ליה לפרושי טפי: אחד מח' באיםר. כשהאיסרים לדינם אבל כשהאיסרים מתזיילין אחד מששה כדאמרינן בגמרא (שם): אישלקי. מפרש ר"ת על שם איטליא של יון ואין לתמוה על הקו"ף ב כדאשכחנא (בעורא ד) שושנכיא על שם שושן: היבשה נקנית בו'. תימה דלא תני מניינא כדלעיל וליתני נקנית בדרך אחד וקונה עלמה בשני דרכים וכמו מניינא דלעיל למעוטי כדאמרינן בגמראי האי מניינא נמי למעוטי דרישא למעוטי כסף ושטר כדדריש לקמן (דף יד.) ביאה גומר ואין כסף ושטר גומרין בה ומניינא דסיפא למעוטי ג"כט דלא נילף ק"ו מאשה כדאמרי' בגמ' (שם) דרשינן נעלו אין מידי אחרינא לא וי"ל דבחדא מילתא אין לשנות מניינא ואע"ג דגבי אתרוג תנן ששוה לאילן בג' דרכים ולירק בדרך א' התם בא לפרש דברים החלוחים בו ומאחר דלא תנא מניינא ביבמה לא חש לשנות מניינא בעבד עברים וכנענידי אי נמי משום דלא איצטריך למיתני בהם מניינא למעוטי מידי: באר שנא הכא דתנן האשה נקנית. המ"ל אגב דבעי למיתני סיפא וקונה את עלמה דלא שייך התם

לשון קדושין וכה"ג משני בסמוך מיהו אומר הר"ר מנוח דה"מ למיתני וניתרת בשני דרכים דגבי קדושין שייך לשון היתר: בושום דקבעי למיתני בפף. והכא לא שייך למיפרך ותנא תרתי אטו חדא כדפריך לקמוף דלשון קנין שייך נמי בשטר וביאה ולא היה חמוה על לשון קנין אלא משום דלקמן חנא לשון קידושין והכא חנא לשון קנין אי נמי בשטר נמי אשכחן לשון קנין דכחיב

ואקח את ספר המקנה (ירמיה לב): ובסף מגדן גמר קיחה קיחה משרח עפרון. ואם תאמר ומה זריך לכל זהי לא היה זריך לומר אלא כסף איקרי קנין דכתיב נתתי כסף השדה קח ממני וכתיב השדה אשר קנה אברהם אי נמי שדות בכסף יקנו וי"ל דבהכי לא סגי דנהי דכסף השדה איקרי קנין כסף דאשה לא איקרי קנין לכך לריך להביא ראיה דאותו כסף דגמרינן אשה מיניה איקרי קנין: וכתיב התם נתתי כסף השרה קח ממני. אינו חושש אלא שמולא לשון קיחה של שמ"ג דלא דמי דקיחה דהכא קיימא אכסף של שדה וקיחה דאשה לא קיימא אכסף של אשה אלא אאשה עצמה וא"ת וליתני האשה נקחת שהוא לישנא דקרא טפי דכתיב כי יקח ותנן נמי עירובין (ד' פו) הכל נקח בכסף מעשר 🕫 וביאה שייך נמי לשון קיחה דכתיב (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחותוצ וי"ל דלא שייך למיתני סיפא ולוקחת עלמה בב' דרכים:

וי"ל דהכא אקרא קאי כלומר האשה המבוררת בפסוק דאשכחנא אשה מבוררת בקרא גבי נשואין דכתיבי כי יקח איש אשה אבל בתולה לא קאי אקרא דלא אשכחנא בשום דוכתא בתולה בקרא מפורש גבי נשואין אבל קשה לקמן (דף יד:) דמנן עבד עברי עבד כנעני (דף כב:) אמה

האשה נקנית. הכא תני בה״א וכן בכמה דוכתין גבי איש

האשה שהלך בעלה (שם דף פו:) האשה שנתארמלה (כתובות דף טו:)

החיש מקדש (לקמן דף מה.) וקשה דבההיא דתנן בתולה נשאת (כתובות

ואשה קתני בה"א כמו האשה שהלכה (יבמות דף קיד:)

דף ב.) ') אמאי לא תני הבתולה נשאת

עבריה (דף יד:) אמאי לא תני בהם ה׳ דהא מבוררין בפסוק נינהוא ושמא בהני עבד ואמה אין נופל בהן לשון ה׳ שאין מבוררין כ״כ לפי שהולרך לפרש בהן בהי מינייהו אי בעברי אי בכנעני או בעבריה או בכנענית (ה) דהא גבי יבמה קתני היבמה ואין לחוש כל כך שבכ"מ שונה התנא לשון הרהוט לו בפה דכן מלינו שיש מקומות ששונה המעשה קודם המנין כי האי דהכא וכן בתולה נשאת

ליום 0 הרביעי אתרוג שוה לאילן בשלש

מי דרכים והתורה נקנית במ"ח דברים

(אבות פ"ו מ"ה) ויש מקומות ששונה

המנין קודם כמו בעשרה מאמרות

(שם פ״ה מ״ה) אור לי״ד בודקין

(פסחים דף ב.) ז' ימים קודם יו"כ

דברים כד א וִיִדַבֵּר אֵל עַפְרוֹן בּי זְיֵנֵי עַם הָאָרֶץ לֵאמּר אַךּ אִם אַתָּה לוּ שְׁמְעֵנִי אַךּ אִם אַתָּה לוּ שְׁמְעֵנִי מָנֶנִי וְאָקְבְּרָה אֶת מֵתִי מָנֶנִי וְאָקְבְּרָה אֶת מֵתִי בראשית כג יג שֶׁמֶה: ָּבְּרֶהְה אֲשֶׁר קָנְה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי חֵת שמה קבר אברהם ושרה אשתו:

הנהות הב"ח

(ל) תום' ד"ה האשה וכו' דהא גבי יבמה. נ"ב עיין

תום' ר"י הזקן

מתני'. האשה נקנית. לבעל, באחד מג' דרכים. וקונה את עצמה. מיד הבעל. וכולה מפרש בגמ׳. היבמה נקנית. ליבם גמור וליטמא לה. בביאה. אבל ההוא קנין דלעיל לא הוי קנין גמור, דעדיין אינו יורשה ואינו מטמא לה אם הוא כהן, אלא הוא כהן, : שנעשית ארוסה.

נמ'. התם. בפרקא דלקמן [מא, א].